

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXLVII. ad annum MDXXVII.

Parisiis, 1644

Sessio V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15644

texta atque composita huius reipublicæ tela, restituetur tibi hereditas tua, quam exiens aper de filua toties vorare prætendit. Redibunt aurea sæcula, tuoque flante spiritu effluent aquæ, & irroratione tua terra pinguescet. Dixi.

SESSIO V.

Hæc notabilis & memoranda propter confirmationem bullæ factæ in materia electionis Romani pontificis canonice faciendæ. ANNO
CHRISTI
1575.

Quinta sessio tenta & celebrata absente domino nostro Iulio secundo pontifice maximo propter ægritudinem, præsidente reuerendissimo in Christo patre domino Raphaelè episcopo Ostiensi sanctæ Romanæ ecclesiæ camerario, cardinale sancti Georgii nuncupato.

ANNO a natiuitate Domini millesimo quingentesimo decimotertio, indictione prima, die vero Mercurii decimasexta mensis Februarii, fuit celebrata quinta sessio in ecclesia Lateranensi in loco solito. In qua propter corporis alterationem & aduersam valetudinem sanctissimi domini nostri Iulii diuina prouidentia papæ secundi, fuit præsidens in præfata sessione reuerendissimus in Christo pater & dominus Raphael episcopus Ostiensis, cardinalis sancti Georgii vulgariter nuncupatus, sanctæ Romanæ ecclesiæ camerarius. In qua fuerunt præsentés infra scripti reuerendissimi domini cardinales, patriarchæ, archiepiscopi, episcopi, abbates, generales ordinum, & principum oratores, ac illustrissimi domini, & quamplures alii in diuersis facultatibus doctores & magistri, videlicet reuerendissimi in Christo patres & domini, domini

Episcopi cardinales.

Reuerendissimus dominus Raphael Ostiensis prædictus præsidens.
Reuerendissimus dominus Dominicus Portuensis.
Reuerendissimus dominus Iacobus Albanensis.
Reuerendissimus dominus Marcus Prænestinus.
Reuerendissimus dominus Franciscus Sabinensis.

Presbyteri cardinales.

Reuerendissimus dominus Thomas tituli sancti Martini in montibus, Strigonienensis.

Reuc-

ANNO
CHRISTI
1533.

Reuerendissimus dominus Nicolaus tituli sanctæ Priscæ, de Flisco.

Reuerendissimus dominus Robertus tituli sanctæ Anastasiæ, Nannentensis.

Reuerendissimus dominus Leonardus tituli sanctæ Sufannæ, Agenensis.

Reuerendissimus dominus Christophorus tituli sanctæ Praxedis, Anglicus.

Reuerendissimus dominus Antonius tituli sancti Vitalis, Sipontinus.

Reuerendissimus dominus Petrus tituli sancti Eusebii, Anconitanus.

Reuerendissimus dominus Achilles tituli sancti Sixti, Bononienfis.

Reuerendissimus dominus Bandinellus tituli sanctæ Sabinæ, de Saulis.

Diaconi cardinales.

Reuerendissimus dominus Alexander sancti Eustachii, Farnesius.

Reuerendissimus dominus Ludouicus sanctæ Mariæ in Cosmedin, de Aragonia.

Reuerendissimus dominus Marcus sanctæ Mariæ in Porticu, de Corneliis.

Reuerendissimus dominus Sigismundus sanctæ Mariæ Nouæ.

Reuerendissimus dominus Alphonfus sancti Theodori.

Patriarche.

Reuerendus pater dominus Cæsar Alexandrinus.

Reuerendus pater dominus Alphonfus Antiochenus.

Archiepiscopi.

Reuerendus pater dominus Iulius Corinthiensis.

Reuerendus pater dominus Franciscus Confanus.

Reuerendus pater dominus Aldronandinus Nicosiensis.

Reuerendus pater dominus Bernardus Spalatenfis.

Reuerendus pater dominus Hieronymus Antibarenfis.

Reuerendus pater dominus Ioannes Vincentius Neapolitanus.

Reuerendus pater dominus Franciscus Iadrenfis.

Reuerendus pater dominus Federicus Salernitanus.

Reuerendus pater dominus Gabriel Dyrrachienfis.

Reuerendus pater dominus Ieremias Tranenfis.

Reuerendus pater dominus Rainaldus Ragusinus.

Reuerendus pater dominus Andreas Noboniasiensis.

Reuerendus pater dominus Petrus Arborensis.

Reuerendus pater dominus Robertus Reginus.

Reuerendus pater dominus Georgius Nazarenus.

Reuerendus pater dominus Ioannes Maria Sipontinus.

Concil. Tom. 34.

Ff

Episcopi.

Reuerendus pater dominus Bernardus Taruifinus.
Reuerendus pater dominus Simon Ariminensis.
Reuerendus pater dominus Iacobus Paphensis.
Reuerendus pater dominus Albertus Valuentis.
Reuerendus pater dominus Siluefter Vuigorniensis.
Reuerendus pater dominus Iacobus ciuitatis Ducalis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Aquilanus.
Reuerendus pater dominus Franciscus Vicentinus.
Reuerendus pater dominus Octauianus Viterbienfis.
Reuerendus pater dominus Franciscus Ortanus.
Reuerendus pater dominus Iulianus Agrigentinus.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Cauallicensis.
Reuerendus pater dominus Bertrandus Adriensis.
Reuerendus pater dominus Paulus Lectoriensis.
Reuerendus pater dominus Marinus Cenetensis.
Reuerendus pater dominus Hieronymus Buduensis.
Reuerendus pater dominus Iulianus Vulterrano.
Reuerendus pater dominus Iacobus Fauentinus.
Reuerendus pater dominus Antonius Vrbinatensis.
Reuerendus pater dominus Dominicus Lucerinus.
Reuerendus pater dominus Vincentius Launensis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Dominicus Terdonensis.
Reuerendus pater dominus Ferdinandus Balneoregientis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Tudenfis.
Reuerendus pater dominus Franciscus Sueffanus.
Reuerendus pater dominus Andreas Miletensis.
Reuerendus pater dominus Franciscus Bifignianensis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Brugniantensis.
Reuerendus pater dominus Petrus Castelli maris.
Reuerendus pater dominus Gisbertus Rapollanus.
Reuerendus pater dominus Ioannes Franciscus Nolanus.
Reuerendus pater dominus Hieronymus Aretinus.
Reuerendus pater dominus Gabriel Caluentis.
Reuerendus pater dominus Nicolaus Bergomentis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Eluentis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Acerranus.
Reuerendus pater dominus Matthæus Umbriatinensis.
Reuerendus pater dominus Benedictus Chientis.
Reuerendus pater dominus Bernardinus Castrenfis.
Reuerendus pater dominus Bernardinus Policastrenfis.
Reuerendus pater dominus Alexander Alexandrinus.
Reuerendus pater dominus Galafius *Viluentis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Bouinensis.
Reuerendus pater dominus Baptista Aquinatenfis.
Reuerendus pater dominus Franciscus Spoletanus.

ANNO
CHRISTI
1511.

Reuerendus pater dominus Bassilius Tudertinus.
 Reuerendus pater dominus Corradus Astunensis.
 Reuerendus pater dominus Ioannes Antonius Anglonensis.
 Reuerendus pater dominus Ludouicus Signiensis.
 Reuerendus pater dominus Simon Modrusiensis.
 Reuerendus pater dominus Ludouicus Tricaricensis.
 Reuerendus pater dominus Latinus Vestanus.
 Reuerendus pater dominus Andreas Literensis.
 * Adiacē.
 Aiacen. Reuerendus pater dominus Philippus * Adriacensis.
 Reuerendus pater dominus Lucas Gardiensis.
 Reuerendus pater dominus Augustinus Sagonensis.
 Reuerendus pater dominus Petrus Narniensis.
 Reuerendus pater dominus Petrus Foroliuiensis.
 Reuerendus pater dominus Hieronymus Asculanus.
 Reuerendus pater dominus Andreas Auxerensis.
 Reuerendus pater dominus Zacharias Terracinenensis.
 Reuerendus pater dominus Dominicus Imolensis.
 Reuerendus pater dominus Hieronymus Ilcinensis.
 Reuerendus pater dominus Scaramuza Cumanus.
 Reuerendus pater dominus Christophorus Pollinianensis.

Abbates.

Reuerendus pater dominus Bassilius abbas & generalis Vallis umbrosæ.
 Reuerendus pater dominus Floremondus, sancti Gregorii de Vrbe.
 Reuerendus pater dominus Polydorus sancti Eutychie Spoletanae diocesis.
 Reuerendus pater dominus Antonius sancti Galgani Vulturancensis diocesis.
 Reuerendus pater dominus Guillelmus monasterii beate Mariæ Britonis.

Magistri generales ordinum.

Magister Ægidius ordinis eremitarum sancti Augustini.
 Magister Thomas ordinis Prædicatorum.
 Magister Bernardinus ordinis Carmelitarum.
 Magister Timotheus ordinis Minorum.

Oratores.

Illustris dominus Albertus de Carpi, serenissimi Maximiliani Romanorum regis orator.
 Magnificus dominus Hieronymus Vich, illustrissimi & Catholici Ferdinandi regis Aragonum & Castellæ gubernatoris.
 Magnificus dominus Franciscus Forscarus illustrissimi domini Venetorum orator.

Concil. Tom. 34.

Ff ij

Nobilis dominus Bonus de Francischis, communitatis Lucensium orator.

ANNO
CHRISTI
1552.

Illustrissimi domini temporales, & senator Urbis.

Illustrissimus dominus Fridericus marchio Mantuanus.

Magnificus dominus Iulius Storciatus senator Urbis.

Dominus Hieronymus Benzon, vnus ex Urbis conferuatoribus.

Illustrissimus dominus Iulius de Vrsinis.

Illustrissimus dominus Iacobus de Sabellis.

Et alii quamplurimi domini & milites ordinis sancti Ioannis Hierosolymitani.

Fuit celebrata Missa Spiritus sancti per reuerendum patrem dominum Alphonsum patriarcham Antiochenū in altari existente in loco Concilii, quod fuit mutatum propter absentiam papæ, & versum versus reuerendissimos dominos cardinales & prælatos Concilii. Et facta oratione per reuerendum patrem dominum Ioannem Mariam archiepiscopum Sipontinum, cuius tenor in fine præsentis sessionis inferetur, reuerendissimus dominus Raphael episcopus Ostiensis præsidens accessit ad altare, & ibidem indutus ornamentis pontificalibus, sedens ante altare, habens dorsum ad altare, & faciem versus Concilium, incepit hymnum, Veni creator Spiritus. Et cantatis litanis & aliis deuotis orationibus consuetis cantari, & cantato euangelio per dominum Antonium de Piperno diaconum capellæ sanctissimi domini nostri papæ, quod est secundum Ioannem, & incipit, *Amen amen dico vobis, qui non intrat per ostium, &c.* nobilis dominus Bonus de Francischis orator communitatis Lucensis dedit mandatum communitatis suæ præsidenti Concilii, ad interessendum Concilio. Et statim supradictus reuerendissimus dominus episcopus Ostiensis tradidit illud reuerendo patri domino Thomæ Phædræ secretario Concilii. Qui ascendit ambonem, & illud legit tenoris infra scripti.

MANDATVM LVCENSIVM.

Cum sit, quod beatissimus & sanctissimus dominus noster Iulius summa Dei prouidentia sacrosanctæ Romanæ ac vniuersalis ecclesiæ pontifex optimus maximus, ad

ANNO
CHRISTI
1553.

extinguendum hæreses, abolendumque perniciosum ac detestabile exortum schisma, & pro bono pacis vniuersæ Christianæ reipublicæ, celebrari iam firma sententia sua decreuerit indixeritque generale & vniuersale Concilium in Laterano, nosque vt alios Christi fideles ad interueniendum huiusmodi Concilio sua in nos paterna caritate sit hortatus, ideo nos aulani & vexillifer iustitiæ populi & communis Lucensis, vtpote qui vniuersam potestatem & imperium nostræ ciuitatis & populi repræsentamus, iuxta formam statutorum & ordinamentorum nostri communis, cum personaliter interesse nequeamus, sicuti nostri præcipui esset officii & desiderii, vices nostras tenore præsentium nostrarum patentium literarum, quas potestatem publici solennis & authentici instrumenti habere volumus, omni meliori modo, via, iure & forma quibus magis, melius & validius, tam de iure quam de facto & consuetudine a nobis fieri potest & debet, demandauimus & demandamus præstantissimo iuris vtriusque consulto domino Bono de Francischis, cui & oratori nostro dilectissimo Romæ agenti, vt huiusmodi sacrosancto Concilio nostro & ciuitatis nostræ Lucensis, populique vniuersi nomine intersit & assistat cum reliquis potentatum Christianorum legatis, qui etiam ibi aderunt, ea omnia & singula præstando & peragendo, quæ a nobis quoquo modo adhiberi & præstari possent, ad honorem, decus, ornamentum, amplitudinem, exaltationem & conseruationem præfati sanctissimi domini nostri papæ Iulii secundi pontificis maximi, nec non sanctæ Romanæ ecclesiæ ac vniuersalis ipsius sacrosancti Lateranensis Concilii, cum amplissima auctoritate & omnimoda potestate, facultate, balia & arbitrio nobis in hac parte attributis iuxta formam statutorum, decretorum & ordinamentorum nostri communis, ad omnia & singula in tam pio & sacrosancto Concilio, qualia & quantumcumque fuerint tractanda, peragenda, promittenda, iureiurando firmanda, præstanda, adimplenda, perficienda, tam de iure quam de facto & ex consuetudine, & non secus ac si nos ipsi coram personaliter ageremus, faceremus & adimpleremus, promittentes omnia & singula a præfato nostro oratore, nomine quo supra, tam ver-

bo quam scripto in præmissis & circa præmissa tractanda, peragenda, concludenda & firmanda, nos esse approburos, rataque & grata in perpetuum & omni tempore habituros. In quorum quidem omnium & singulorum fidem, robur & testimonium, has nostras præsentis literas in patenti forma, tam viuæ vocis oraculo, quam dato & obtento inter nos partito ad buxulas & palloctas, ac seruatis seruandis, fieri & sigillari iussimus nostri soliti & maioris sigilli diui Martini impressione.

Datum in nostro Lucensi palatio, anno Domini millesimo quingentesimo decimotertio, indictione prima, die vero octaua mensis Februarii.

Io. nobilis cancellar.
de mandato scripsi.

Quo perlecto, exclusisque de more aliis non habentibus voces definitiuas, exceptis oratoribus principum & baronibus, & aliis prioribus prælatis in suis subfelliis existentibus mitratis, clausoque Concilio & portis, reuerendus pater dominus Scaramuza episcopus Cumanus ascendit ambonem, & legit quamdam bullam tenoris sequentis.

BVLLA INNOVATIONIS ET CONFIRMATIONIS constitutionis contra simoniacam prauitatem in electione pontificis non committendam.

Iulius episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, sacro approbante Concilio.

Si summus rerum opifex, terrarum calique sator, sua ineffabili prouidentia Romanum pontificem in cathedra præminentia pastoralis Christiano generi præesse voluit, vt sanctam Romanam vniuersalem ecclesiam sinceris corde & opere gubernaret, fideliumque omnium profectibus sollicitis studiis intenderet, decens & salutare reputamus, vt in electione præfati pontificis, in quem vt puritatis & candoris speculum fideles ipsi intuentur, omnis labes omnisque illius suspicio absit, talesque ad tanti fastigii gradum assumantur, qui rite & recte & canonice ingressi modo & ordine conuenientibus, nauiculæ Petri gubernacula sustineant, talesque existant in tanto dignitatis culmine constituti, qui bonis & rectis solatio,

ANNO
CHRISTI
1513.

malis autem formidini sint, & eorum exemplo ceteri fideles ad bene operandum instruantur, & ad viam salutis dirigantur, & ea quæ propterea per nos statuta & ordinata fuerunt pro rei magnitudine & grauitate, per sacrum generale Concilium approbentur & innouentur, & approbata & innouata communiantur, vt eo firmiter perdurent & tenacius obseruentur, & aduersus diaboli multiplices insidias defendantur, quo fuerint dicta auctoritate sæpius circumfulta. Dudum siquidem a nobis, magnis & urgentibus causis, magnaue & matura discussione & deliberatione cum doctissimis & grauissimis viris, etiam sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus, præcedentibus & præhabitis, emanarunt literæ tenoris subsequenti.

C O N S T I T V T I O I N S E R T A.

Julius episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Cum tam diuino quam humano iure, in spiritualibus præcipue detestabiliter simoniæ sit labes prohibita, & longe magis in electione Romani pontificis vicarii Iesu Christi Domini nostri abominabilis sit, & vniuersali ecclesiæ perniciosâ: nos, qui regimini eiusdem vniuersalis ecclesiæ, meritis licet imparibus, auctore Domino præsidemus, cupientes quantum cum Deo possumus, in præmissis pro tantæ rei necessitate ac periculi magnitudine, vt tenemur, in posterum salubriter prouidere, de fratrum nostrorum sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium consilio & vnanimi consensu, hac nostra perpetuo valitura constitutione, apostolica auctoritate, & de potestatis nostræ plenitudine statuimus, ordinamus, decernimus & definimus, quod si (quod Deus pro sua clementia & in omnes bonitate auertat) contigerit, postquam nos vel successores nostros successiue ipse Deus ab huiusmodi vniuersalis ecclesiæ regimine absoluerit, humani generis inimico procurante, & ambitione vel cupiditate ad hoc inclinante seu impellente, electionem Romani pontificis ab eo quem eligi contigerit, vel ab aliquo, seu aliquibus de coetu cardinalium quomodolibet votum dantibus, per simoniacam hæresim in dando, promittendo,

vel recipiendo pecunias, bona cuiusque generis, castra, officia vel beneficia, seu promissiones & obligationes, commissam per se vel alium seu alios quomodocumque & qualitercumque, etiam in duarum partium, vel omnium cardinalium vnanimi concordia quomodolibet, etiam per viam assumptionis vnanimiter, nemine discrepante, etiam sine scrutinio factæ, celebrari vel fieri, non solum huiusmodi electio vel assumptio eo ipso nulla existat, & nullam eidem sic electo vel assumpto administrandi in spiritualibus & temporalibus facultatem tribuat, sed etiam contra dictum sic electum vel assumptum, de simoniaca labe a quocumque cardinale, qui eidem electioni interfuerit, opponi & excipi possit, sicut de vera & indubitata hæresi, ita quod a nullo pro Romano pontifice habeatur: quinimo ipse sic electus a priori suo cardinalatus & alio quocumque honore, ecclesiis cathedralibus, etiam metropolitanis & patriarchalibus, monasteriis, dignitatibus & aliis quibuscumque beneficiis & pensionibus, quæ tunc obtinebat in titulum vel in commendam, aut alias quomodocumque, eo ipso absque alia declaratione priuatus existat: & idem electus, non apostolicus, sed apostaticus, & tamquam Simon magus & hæresiarcha, & ad prædicta omnia & singula perpetuo inhabilis habeatur & sit. Nec huiusmodi simoniaca electio per subsequenter ipsius inthronizationem, seu temporis cursum, aut etiam omnium cardinalium adorationem seu obedientiam, vlllo vnquam tempore conualescat. Liceatque omnibus & singulis cardinalibus, etiam illis qui huic simoniacæ electioni seu assumptioni consenserint, etiam post inthronizationem & adorationem seu obedientiam, ac etiam vniuerso clero, populo Romano, nec non subditis & sancti Angeli de Vrbe, ac quarumuis aliarum Romanæ ecclesiæ arcium præfectis, castellanis, capitaneis & aliis officialibus, quocumque homagio seu iuramento vel cautione præstitis non obstantibus, a talis electi, etiam inthronizati obedientia & deuotione impune & quandocumque discedere, (ipsis fidei Romanæ ecclesiæ & obedientiæ futuri Romani pontificis canonice intrantis, nihilo minus adstrictis permanentibus) & eum vt magum, ethnicum, publicanum & hæresiarcham euitare.

ANNO
CHRISTI
1513.

ANNO
CHRISTI
1513.

tare. Ad cuius quoque confusionem possint cardinales qui præfata electioni se opponere voluerint, si præsumpserit se regimini vniuersalis ecclesiæ prætextu talis electionis ingerere, auxilium brachii secularis contra eum implorare. Nec tales ab eius obedientia discedentes, tamquam tunicæ Domini scissores, aliquarum propter dictum discessum poenarum seu censurarum vltioni subiacent. Cardinales vero qui eum sic simoniace elegerint, a suis ordinibus & etiam cardinalatus titulis & honore, ac quibuscumque patriarchalibus, archiepiscopalibus, episcopalibus & aliis prælaturis ac dignitatibus & beneficiis, quæ in titulum vel commendam tunc obtinebant, vel in quibus, seu ad quæ ius tunc habebant, absque alia declaratione priuati existant, nisi ab illo penitus & cum effectu discesserint, & reliquis cardinalibus, qui huiusmodi simoniæ non consenserint, infra terminum octo dierum, postquam fuerint ab eis requisiti personaliter, si fieri poterit, alias per edictum publicum, se absque fictione vel fraude vniuerint & coniunxerint. Et tunc, si præfatis aliis cardinalibus se vniuerint & coniunxerint, in pristinum statum & ad pristinos honores & dignitates, etiam cardinalatus ac ecclesias & beneficia quibus præerant & quæ obtinebant, reintegrati, rehabilitati ac restituti & repositi, ab huiusmodi simoniæ labe & censuris ac poenis ecclesiasticis quibuscumque absoluti eo ipso existant. Mediatores vero, proxenetæ, trapezita tam clerici quam laici, cuiuscumque dignitatis, qualitatis & ordinis fuerint, etiam patriarchali, archiepiscopali, siue episcopali, vel alia seculari, mundana siue ecclesiastica dignitate præditi, etiam quorumcumque regum & principum oratores vel nuntii, huius simoniæ electionis participes, sint omnibus suis ecclesiis, beneficiis, prælaturis & feudis, ac aliis quibuscumque honoribus & bonis eo ipso priuati, & ad similia inhabiles, ac etiam actiue & passiuè intestabiles, & eorum bona ipso facto ad instar reorum criminum læsæ maiestatis fisco apostolicæ sedis applicentur deuoluanturque, si prædicti delinquentes ecclesiastici fuerint, vel alias Romanæ ecclesiæ subditi. Bona vero & feuda taliter delinquentium non subditorum, secularium in partibus existentia, fisco secularis

principis, in cuius territorio bona sita fuerint, ipso facto similiter applicentur. Ita tamen, quod si infra tres menses a die quo notum fuerit illos simoniam commisisse, vel participasse, principes dicta bona fisco suo actualiter non applicauerint, extunc illa fisco ecclesie Romanae applicata censeantur, & sint eo ipso, absque aliqua similiter declaratione. Promissiones quoque & obligationes, siue sponfiones, propterea quodcumque, etiam ante tempus dictae electionis, etiam extra personas cardinalium per quoscumque alios quomodocumque factae, cum quauis inexcogitabili solennitate & forma, etiam iuratae, conditionales, siue euentuales, & in forma excommiffarum ex quacumque causa etiam depositi, mutui, cambii, confessionis de receptis, donationis, arrendamenti, vel venditionis, permutationis, vel alterius cuiuscumque contractus, etiam in ampliori forma camerae apostolicae factae, sint nullae & inualidae, & ad agendum inefficaces, nullusque illarum vigore cogi vel constringi possit in iudicio vel extra; liceatque omnibus ab illis impune absque aliquo metu siue periiuri nota recedere. Et insuper liceat cardinalibus qui electioni praedictae simoniace interfuerint, & a praefato sic electo discesserint, adhibitis secum aliis cardinalibus, etiam illis qui huiusmodi simoniace electioni consenserint, & postea eisdem cardinalibus in dicta simonia non complicitibus se vnuerint, si se cum eisdem vnire voluerint: alioquin sine eis ad alterius nihilo minus pontificis electionem, non expectata alia sententia declaratoria simoniace electionis huiusmodi, eadem tamen praesente nostra constitutione semper in suo robore permanente, libere alias tamen canonice deuenire, & Concilium etiam generale indicere & conuocare in loco idoneo, prout eis videbitur expedire, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis, & praecipue felicitis recordationis Alexandri papae III. quae incipit, Licet de euitanda discordia; & aliorum Romanorum pontificum praedecessorum nostrorum, etiam in Conciliis generalibus editis, ceterisque contrariis quibuscumque inhibentibus. Postremo omnibus & singulis sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus, qui pro tempore erunt, & eorum sacro collegio, ne apostolica sede vacante, praedictis contrauenire, vel contra pra-

ANNO
CHRISTI
1555

missa vel aliquod præmissorum statuere, disponere, ordinare, vel aliquo modo facere seu attentare præsumant, quocumque exquisito colore vel causa, sub excommunicationis latae sententiæ pœna, quam ipso facto incurrant, & a qua non nisi per Romanum pontificem canonice electum absolui possint, nisi in mortis articulo, præcipimus: decernentes extunc irritum & inane, si secus super his vel aliquo præmissorum a quoquam scienter vel ignoranter, etiam per nos contigerit attentari. Vt autem præsentis constitutionis, decreti, statuti, ordinationis ac inhibitionis nostræ huiusmodi tenor ad omnium notitiam deducatur, volumus præsentis literas nostras in valuis basilicæ principis apostolorum, nec non cancellariæ, ac in acie campi Floræ affigi, nec non earumdem literarum publicationis solennitatem requiri aut expectari debere, sed huiusmodi affixionem pro solenni publicatione & perpetuo robore sufficere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum constitutionis, ordinationis, statuti, decreti, definitionis, applicationis, appropriationis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo quinto, decimono Kalendas Februarii, pontificatus nostri anno tertio.

Quæ literæ deinde pro ipsarum subsistentia firmiori & notorietate, dum Bononiæ cum nostra curia essemus de mense Octobris, pontificatus nostri anno septimo, in consistorio nostro secreto, etiam venerabilibus fratribus nostris sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus & aliquibus prælatis nostris domesticis lectæ & publicatæ & approbatæ, & demum in quinterno cancellariæ descriptæ & annotatæ, & in audientia contradictarum ac aliis locis publicis dictæ ciuitatis, & postremo Romæ in locis designatis solenniter publicatæ extiterunt, & earum exemplaria ad omnes fere Christianos principes transmissa. Nos insuper attendentes, quanti ponderis, quantique exitii Christi vicariorum in terris adulterinæ electiones essent, quantumque detrimenti Christianæ religioni afferre pos-

sent, præsertim his difficillimis temporibus, quibus diuersimode vexatur Christiana religio vniuersa, volentes fatanæ dolis & insidiis humanæque præsumptioni & ambitioni, quantum nobis permittitur, obuiare, vt literæ prædictæ eo magis obseruentur, quo clarius constiterit, eas matura & salubri deliberatione dicti sacri Concilii approbatas & innouatas, qua statuta & ordinata fuerunt, licet ad sui subsistentiam & validitatem alia probatione non indigerent, sed ad abundantio rem cautelam, & ad tollendam omnem doli ac malitiæ causam male cogitantibus & tam saluberrimæ constitutioni contrauenire fatagentibus, vt eo tenacius obseruentur & difficiliter tollantur, quo tantorum patrum fuerint approbatione munita, literas prædictas cum omnibus & singulis statutis, ordinationibus, decretis, definitionibus, pœnis, inhibitionibus, aliisque omnibus & singulis clausulis in eis contentis, sacro hoc Lateranensi Concilio approbante, auctoritate & potestatis plenitudine præfatis approbamus & innouamus, easque inuiolabiliter & irrefragabiliter obseruari & custodiri mandamus, roburque perpetuæ firmitatis obtinere, ac cardinales, mediatores, oratores, nuntios & alios in dictis literis contentos, ad ipsarum literarum & omnium & singulorum in eis expressorum obseruationem, sub censuris & pœnis, & aliis in eis contentis, iuxta earundem literarum tenorem & formam teneri & obligatos fore decernimus & declaramus, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis quæ in dictis literis voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, mandati, decreti & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ in basilica Lateranensi in sacra sessione, anno Domini 1512. decimoquarto Kalendas Martii, pontificatus nostri anno decimo.

Bal. Tuerdus.
Ia. Questemberg.

ANNO
CHRISTI
1555.

Qua perfecta, idem reuerendus pater petiit, an placerent paternitatibus patrum ibidem existentium contenta in bulla. Et immediate scrutatores vtorum vna cum protonotariis & notariis receperunt vota. Et omnibus fere habentibus vocem definitiuam placuerunt simpliciter contenta in bulla, præter infra scriptos quinque, qui votarunt & responderunt vt infra: videlicet reuerendus dominus Ioannes Dominicus episcopus Terdonensis, qui noluit dare votum, quia dixit se non esse bene informatum. Reuerendo domino Benedicto episcopo Chienfi placuit dispositio schedulæ, sed non forma. Reuerendus dominus episcopus Castrensis dixit, pœnas contentas in supradicta scheda esse modificandas. Reuerendo domino Scaramuzæ episcopo Cumano placuit de manifesta simonia; de occulta non, nisi declaratione prius facta per generale Concilium. Reuerendo domino Alexandro episcopo Alexandrino placuit, quatenus simonia sit notoria facti permanentis, vel procederet declaratio generalis Concilii, vel ab omnibus vel duabus partibus cardinalium opponeretur de simonia. Successiue idem reuerendus pater dominus Scaramuza episcopus Cumanus legit aliam schedulam tenoris infra scripti.

ALIA SCHEDVLA.

Iulius episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, sacro approbante Concilio.

Inter alia necessaria & fructuosa opera in sacro Lateranensi Concilio, pacis auctore fauente, peragenda, in quarta illius sessione literas nostras, per quas Romanæ curiæ officiales & illorum exactiones generaliter reformauimus, per nonnullos alios deputatos & deputãdos particulariter declarare, & declarationes ipsas in aliis sessionibus nobis in eodem Concilio referre, & ab ipso Concilio approbari præcepimus & mandauimus, nec non negotium & discussionem declarationis, nullitatis, inualiditatis & abrogationis assertæ sanctionis pragmaticæ in partibus Gallicanis nulla legitima auctoritate, sed contra ecclesiasticam libertatem, in sanctæ sedis vilipendium, abusu Gallicorum prælatorum & aliorum laicorum eis fauentium in-

troducta, venerabiliū fratrum nostrorum sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium, & aliorum prælatorum congregationibus, relationemque discussorum in prima aut aliis sessionibus, prout commode fieri posset, nobis & Concilio præfato faciendam, Concilio huiusmodi approbante, commisimus, Gallicosque prælatos, capitula ecclesiarum & monasteriorum, parlamenta & laicos illis fauentes, & dicta sanctione abutentes, omnesque & singulos alios in præmissis sua communiter vel diuisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus non pateat accessus, in Mediolanensis, Astensis & Papiensis ecclesiarum valuis affigendum, moneri, citari infra certum competentem terminum præfigendum ad comparendum coram nobis & dicto Concilio, causasque dicendum, quare sanctio præfata, illiusque corruptela & abusio in concernentibus auctoritatem Romanæ ecclesiæ & sacrorum Canonum, ac ecclesiasticæ libertatis violationem, nulla & inualida declarari & abrogari non deberet, statuimus & decreuimus. Cum autem particularis declaratio officialium fieri & referri, citatioque & monitio contra prælatos Gallicos, & alios illis fauentes, & sua interesse putantes, decreta & executæ, reproduci hæcenus non potuerint, & tempus ad comparendum præfixum nondum lapsum extiterit, nosque notoria aduersa valetudine impediti, iuxta desiderium cordis nostri in ipso Concilio personaliter interesse non possimus, cupiamusque particularem reformationem, & citatione ac monitione huiusmodi reproductis, discussionem abrogationis & declarationis prædictarum, earumque relationes mature & accurate fieri, ac pristina nostra valetudine restituta, quam pius & misericors Dominus sua solita clementia concedere nobis dignetur, per nos ipsos debitum apostolicæ seruitutis in ipso Concilio exequi, eodem sacro Concilio approbante, sextam sessionem tertio Idus Aprilis proxime sequentis faciendam indicimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum præcepti, mandati, commissionis, statuti, decreti & indictionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri &

ANNO
CHRISTI
1555.

ANNO
 CHRISTI
 1512.

Pauli apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ in publica sessione in Lateranensi sacrosancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis dominicæ 1512. decimaquarta Kalendas Martii, pontificatus nostri anno decimo.

Qua perlecta, idem reuerendus pater petiit, an placeant paternitatibus suis contenta in schedula: & omnes, nemine penitus discrepante, dixerunt, placere contenta in schedula.

Postmodum dominus Marianus procurator fisci & Concilii petiit, & obtinuit a reuerendissimo domino presidente citationem ad portam Concilii, contra absentes interesse debentes ipsi sacro Concilio. Et deinde facta citatione & relatione, accusauit contumaciam absentium, & petiit contra eos declarari poenas & censuras decretas contra non venientes ad sacrum Concilium: super quibus omnibus petiit instrumentum & instrumenta.

Deinde reuerendissimus in Christo pater & dominus, dominus Dominicus episcopus Portuensis, cardinalis Grimanus nuncupatus, procurator reuerendi patris domini Antonii Contareni patriarchæ Venetiarum, dedit eius mandatum ad excusandum eundem & nomine eius interessendum, subscriptum per dominum Ioannem Franciscum a Puteo publicum notarium, & eius sigillo sigillatum. Ac etiam dictus reuerendissimus dominus cardinalis procurator reuerendi patris domini Hieronymi Taruisini electi Cremonensis, ad excusandum eundem electum, ac ad interessendum nomine eius sacro Lateranensi Concilio, dedit duo mandata ipsius electi publica, & vnum subscriptum per discretum virum Iacobum Fasolum de Venetiis, eiusdem electi sigillo sigillatum, & aliud subscriptum tantum per eundem Iacobum Fasolum publicum notarium. Et reuerendus pater dominus Hieronymus episcopus Buduensis procurator reuerendi patris domini Iacobi de Petrucciis episcopi * Larinensis, dedit mandatum ad excusandum eundem Iacobum episcopum, & nomine eius interessendum, subscriptum per discretum virum Loysium Granara de Neapoli, publicum apostolica auctoritate notarium. Et reuerendissimus in

*Alarinæ.

Christo pater & dominus, dominus Antonius tituli sancti Vitalis presbyter cardinalis, procurator reuerendi patris domini Christophori de Spiritibus electi Casenatensis, ad excusandum & interessendum Concilio, dedit eius mandatum subscriptum per dominum Petrum Paulum Ludouici publicum notarium. Et reuerendus dominus Paris de Grassis, sanctissimi domini nostri papæ magister ceremoniarum, procurator reuerendi patris domini Fi. Ruarella archiepiscopi Rauennatensis, docuit de eius mandato legitimo ad excusandum & interessendum Concilio, subscriptum per dominum Antonium Garuphum Britonensem, publicum notarium. Ac reuerendus dominus Andreas Sanna canonicus * Vfulensis, procurator reuerendi patris domini Ioannis Sannæ episcopi Vfulensis, docuit de eius mandato ad interessendum & excusandum, & erat subscriptum per dominum Ioannem Ordium publicum notarium. Deinde reuerendus pater dominus Galeusius episcopus Bellunensis, procurator reuerendi patris domini Angeli de Ripantibus de Esio episcopi Esini, dedit eius mandatum subscriptum per dominum Antonium Franciscum Ser Angeli de Esio publicum notarium. Et reuerendus pater dominus Laurentius de Flisco episcopus Montis regalis, procurator reuerendi patris domini Bonifacii Ferrier episcopi Iporigiensis, docuit de eius legitimo mandato, * subscriptum per discretum virum Iacobum de Peritis de Baergoro publicum notarium. Et etiam dedit mandatum reuerendi patris domini Augustini electi Vercellensis subscriptum per dominum Paulum Petri de Masais publicum notarium, ad excusandum eosdem reuerendos dominos Bonifacium & Augustinum, ac eorum nominibus interessendum sacro Concilio. Successiue reuerendissimus in Christo pater & dominus dominus Petrus tituli sancti Eusebii presbyter cardinalis Anconitanus nuncupatus, procurator reuerendi patris domini Cosmæ Pacii archiepiscopi Florentini, volens docere de eius mandato, dedit legitimum subscriptum per dominum Laurentium Andreæ de Ciobis publicum notarium. Et reuerendus pater dominus Vincentius archiepiscopus Neapolitanus, procurator reuerendi patris domini Iuliani episcopi Rubensis, ad excusandum & nomi-

ANNO
CHRISTI
1519.

*Villen.

*f. sub-
scripto

ne

ANNO
CHRISTI
1513.

ne eius interessendum, dedit mandatum eiusdem, subscriptum per discretum virum dominum Ioannē Andream Florentinum de Neapoli publicum notarium. Et reuerendus dominus Manilius acolytus sanctissimi domini nostri, procurator reuerendi patris domini Pauli episcopi Argolicensis ad excusandum & interessendum Concilio, dedit mandatum subscriptum per dominum Cataneum de Lipis publicum notarium. Et reuerendus pater dominus Iacobus episcopus Paphensis, procurator reuerendi patris domini Bartholomæi episcopi Montis viridis, ad excusandum & interessendum dedit mandatum subscriptum per dominum Laurentium Francisci de Bonnicontiis ciuem Romanum, de regione montium, publicum notarium. Et demum reuerendus dominus Stanislaus de Aualziuo decretorum doctor, canonicus Nolandislanuensis, dedit mandatum reuerendi patris domini Vincentii episcopi * Nolandislanuensis ad excusandum & interessendum eius nomine in sacro Lateranensi Concilio, subscriptum per dominum Matthiam Bernardi de Offineza publicum notarium, clericum Placentinæ diœcesis. Quibus peractis, indicta fuit sessio sexta tertio Idus Aprilis proxime futuri. Et hæc fuerunt pro quinta sessione.

*Naluen.

Finis quintæ sessionis tempore vitæ Iulii secundi expeditæ, eo absente propter ægritudinem, ex qua quatruiduo post obiit. Tenor vero sermonis & orationis habitæ in dicta sessione per reuerendum patrem dominum Ioannem Mariam de Monte archiepiscopum Sipontinum, sequitur & est talis.

In prima orationis parte laudatur institutio Conciliorum, & summus pontifex Iulius, quod Lateranense Concilium indixerit. In secunda suadentur patres ad restituendam iustitiam, unitatem, pacem: quæ tria diuina munera & hominum & temporum iniuria deleta videbantur.

Priusquam in hoc celeberrimo Christiani orbis conuentu verba facere incipiam, vt ea dicenti mihi vobisque audientibus facultas diuinitus infundatur, qua & ego ad communem Christianæ reipublicæ salutem dignitatemque pertinentia facile recenseam, & vos libere decernatis, laudabili maiorum nostrorum monente insti-

tuto, sanctissimi Spiritus, cuius numine salutaris hæc summo studio celebratur Synodus, opem ac præsidium humillime implorabo.

Tametsi loci huius ornatissimi dignitas, & rei dignissimæ, de qua mihi dicendum est, amplitudo, vestrique amplissimi conspectus maiestas, patres sapientissimi, ab hoc demandato dicendi munere me deterrebant, non tamen inuitus, sed lato potius hilarique animo maiorum imperio parui, si nihil aliud, hoc certe sperans me affecturum laudis, quod indignus non fuerim iudicatus, cuius orationi grauissima vestrum omnium præsentia interesset. Suadebar præterea, & magnopere confirmabar Iulii pontificis, vestro ac tantorum virorum erga rempublicam Christianam singulari & pene incredibilem studio, quod præ se quisque ferre visus est mihi, cum antea semper, tum vero quoties ad hanc sacrosanctam conuentum est Constantinianam ædem. Cunctos enim nostræ religionis ac fidei instaurandæ, confirmandæ, amplificandæ acerrimo inflammari desiderio perspiciebam: unde facile adducebar vt crederem, me de his rebus quæ vniuerso Christianorum cœtui consulerent atque prospicerent, dicentem vos attente benigneque audituros. Nam quæ maxime ad Christiani generis vtilitatem, dignitatem, auctoritatem pertineant, statui quantum temporis angustia concesserit, hodierna oratione completi. Adestote igitur animis, vosque ipsos mihi æquos benignosque iudices præbete. Ego in id præcipue incumbam, vt nisi composita rerum varietate audientium auribus iucunditatem delectationemque attulero, satietatem quidem ac molestiam inculca verborum prolixitate minime sim allaturus.

Cum autem ad illustrandam & propagandam, nedum conseruandam ac tuendam nostram fidem religionemque, Synodum hoc tempore sapienter institutam luce clarius appareat, primum de saluberrima eius institutione dicemus, vbi singularem pontificis Iulii prudentiam atque incredibilem animi celsitudinem attingi æquo animo patiamini. Quæ deinde pro Christianæ reipublicæ robore, splendore, amplitudine decernenda potissimum videntur, quo breuius fieri poterit perstringam.

ANNO
CHRISTI
1513.

Sanctissimæ igitur huius Lateranensis Synodi institutionem cum alia plurima mirifice commendant, summisque in cælum laudibus extollunt, tum illud in primis, quod nil nisi ex omni parte perfectum, iustum, optimum & Christianæ reipublicæ opportunum maximeque fructuosum, sapientissimorum patrum ac præstantium omni virtutum & disciplinarum genere hominum consilio, quorum lectissima huiusce templi subsellia ornari frequentia intuemur, statui decernive posse censetur: quippe quod plurimarum ciuitatum, gentium, nationum periculis atque euentis, vel ab ipsa terrarum orbis origine, comperitum & exploratum est. Floruisse in Græcia Athenienses, viguisse Lacedæmonios, claruisse Corinthios accepimus, quamdiu integerrimorum consilia domi militiæque valuissent. Nihil enim (quod ad mores, ad instituta, ad leges, ad delectum habendum, ad aciem instruendam, ad conferendam pugnam spectaret) nisi exquisitis plurimorum sententiis, iidem in ciuitatibus gerebatur. Nec ab re quidem apud Homerum Agamemnon ille plures sibi dari diutissimo ad Troiam bello Nestoris quam Achillis similes exoptabat, quorum alteri lacertis & viribus, alteri consiliis ac sententiis præstarent. Quid, quod hanc ipsam urbem summum imperii principatum non absque sapientissimorum hominum consilio adeptam, cunctis terrarum gentibus nationibusque priuatim ac publice agendi normam legemque præscripsisse constat? Recolite singulas regum actiones, contemplamini post liberam ciuitatem vniuersa consulum, tribunorum, decemuirorum, aliorumque magistratuum gesta. Euoluite cuncta Casarum monumenta. Quidnam aliud, obsecro, nisi prudentum consilia regnum peperisse, rempublicam constituuisse, imperium potentiamque auxisse comperietis? Sed quid in re Christiano nomini opportuna, seu potius necessaria, vbi non de vnius alteriusve reipublicæ ac prouinciæ salute, libertate, dignitate, sed de sanctissima Christi fide, de orthodoxa religione, de Christianorum omnium quiete agitur, Græcorum Romanorumve diutius immoramur exemplis, cum longe melior consultandi ratio, præstantior consilii norma, exactius sapientissimorum hominum iudicium, maiorique diligentia perpensum, vel hoc ipso in

loco, vel alibi gentium religionem nostram asseruerit, conseruarit, defenderit, amplificarit? Complectimini cogitatione, si placet, Romanorum pontificum ad nostram hanc tempestatem labores, difficultates, pericula, tot tantarumque rerum discrimina. Quidnam aliud magis praesentaneum ad perferendas multiplices gentilium, haereticorum, schismaticorum, improborum denique ac perditorum omnium agitationes atque procellas, ad euitandas fyrtes & cautes, ad portenta & monstra conculcanda, iis visum fuisse remedium inuenietis, quam vt vniuersos patres ad se conuocarent, quorum consilio apostolicae ratis cursum in mediis fluctibus dirigerent, remis vndas perfringerent, attollerent vela, ancoras iacerent, clauum tenerent, portum denique ipsum celerrime aduentarent, laetissime contingerent, securissime potirentur? Itaque celebrent alii praclarissimarum rerum a Iulio pontifice gestarum magnitudinem, varietatem, numerum: commendent plurimi admirandam in profanis sacrisque aedificiis magnificentiam, perpetuam plerique omnes felicitatem extollant: ego vero singularem illius prudentiam, incredibilemque animi firmitatem admirari nunquam fatis poterō, quod in summa totius Italiae consternatione, in perditissima nonnullorum audacia, nefariaque ambitione, in extrema potentissimi hostium exercitus immanitate intrepidus, interritus inconcussusque, vt tantorum patrum consilio, ne dicam auctoritate atque opera, vtretur, saluberrimam Synodum (quod nostrorum temporum pontifices in maiori omnium quiete & Christianorum principum obedientia, minorique hostium formidine aggredi non sunt ausi) Christiano orbi indixerit; indictam, nulla clade, nulla iactura deterritus, instituerit: institutam, nulla corporis atque animi molestia, nullo aliter sentientium suasu abstractus, sic Deo fauente in hunc diem gerit, vt profanam omnem contumaciam abolere, sacrilegam dominandi libidinem cohibere, truculentam rapiendi licentiam refrenare, detestabiles & Christianae reipublicae perniciosas ac pestiferas in occupanda sacratissima Petri sede largitiones in perpetuum delere, adulescentes, nedum pullulantes haereticorum ac schismaticorum segetes radicitus extirpare: ridiculam denique, impiam

ANNO
CHRISTI
1515.

ac nefariam Mahumetis sectam funditus euertere atque exterminare sibi proponat. Quare fit, vt non sane obscuriorem illum ex tam præclara Synodi institutione laudem omnino reportaturum confidamus, quam veteres ii maiores eius reportarunt, qui innumeras Arii, Photini, Sabellii, Ebionitarum, Macedonii, Eudoxii, Nestorii, Pelagianorum, Eutychnianorum, Dioscori, Theodori, Gregorii, Macarii, Monothelitarum, Acephalorum ac ceterorum omnium hæreses de medio sustulerunt: quandoquidem cum virtutes ceteras, tum vel in primis tria hæc optima ac prope diuina munera, quæ & temporum & hominum iniuria sunt pene deleta, summam iustitiam, inseparabilem vnitatem, communem inter Christianos pacem, eius restitutum iri sapientia, ac vestro, patres, consilio non desperamus. De quibus si me, vt cœpistis, breuiter differentem benigne attenteque audietis, & ego dicendo & vos audiendo vberrimam, vt puto, frugem colligemus. Est igitur iustitia præ ceteris instauranda, restituenda, illustranda: quippe quæ virtutum omnium fons atque origo, & mortale genus Deo optimo maximo conciliat, & humanam societatem arctissimo necessitudinis vinculo coniungit. Vt enim Deum immortalem, auctorem, parentem moderatoremque nostrum, a quo bonorum omnium origo & causa est, a quo nobis essentia, motus, intellectus, contemplatio actioque tributa, studiosè colamus, pie veneremur, humillime adoremus; vt eum nobis propitium faciamus, vt pro cumulatis in nos beneficiis memoriam gratiamque non dissimulemus, vt mentem ei sanam, innocentem animum, vitam probam, voluntatem rectam, castam, integram præbeamus; vt religionem cultumque sacrorum minime contemnamus, ipsa nos docet monetque iustitia. Ea etiam, cum natus sit homo sociabilis (quippe qui in tanta rerum naturæ copia quæ vsui sunt, supra cetera animalia inopia laborat, alienæque opis indiget, ac propterea necessitate impellente, vt arbitrati quidam sunt, cœtum amat & ciuitates colit) sola facit, vt ipsa societas & coniunctio retineri possit. Nam quid patriæ, parentibus, propinquis, amicis, ciuibus, peregrinis, quid item magistratibus profanis ac sacris, quid principibus debeamus, quid sequi,

quidve declinare, quid vel commendare vel improbare iure oporteat, nobis ante oculos proponit. Nempe ut æquitatem, fidem, beneficentiam, pietatem, seueritatem integritatemque complectamur: superbiam, perfidiam, auaritiam, sæuitiam, lasciuiam, ambitionem fugiamus, nos excitat atque inflamat. Quapropter hanc primum omnium, patres, restituite virtutem: huius luce, quæ penitus extincta est, Christianum orbem illustrate: hanc diligendam iis iubete, qui iudicant terras: hanc seruandam statuete Christianis principibus. Enimvero eam esse virtutem, quæ sua cuique distribuit, Augustinus, Bernardus, Ambrosius, sanctissimarumque legum * auctores defini-^{et. lxx.}runt. Porro igitur inspiciendum est, an quisque quod suum est possideat, an quis alienum occupatum detineat. Sed hoc loco finite me præterire, non dico Italia, verum, quod longe miserimum est, totius Europæ calamitates, quæ tantæ sunt, ut eas cogitatione, nedum oratione persequi vix sine lacrymis queam. Quem enim esse dicam tam obtuso pectore, corde sic immani, moribus tam efferatis, cuius animus tot sedium atque agrorum occupationes, tot urbium, oppidorum, locorumque omnium euerfiones ac direptiones, tot furta, tot rapinas, tot sacrilegia meminisse non perhorrescat? Testes estis vos, miserimæ ciuitates, quæ, nulla a vobis patrata culpa, in visceribus vestris atrocissimos hostes pertulistis, quæ in gremio parentum infantes trucidari, matronas innoxias imbellesque senes interfici, rapi sacratissimas virgines, ornatissima templa spoliari, omniaque & flagitiorum & facinorum genera perpetrari conspexistis, quibus vel ipsos Turcas Christiani nominis hostes abstinuissent nonnunquam audiuius. Quod si, ut nonnulli prædicant, finxere quondam poetæ, post Saturni tempora, cum sensissent iustitiam a rebus humanis abesse, offensam vitis hominum recessisse a terra in cælumque migrasse, & ad Iouis regnum se contulisse, bone Deus, quas nugas, quas fabellas, quas fallacias excogituros eos fuisse arbitramur, si nostrorum temporum scelera, si flagitia, si facinora, si abiectum Christianæ religionis cultum, si vesanam dominandi libidinem, si nefandam rapiendi licentiam, si inauditam in iis impietatem, sæuitiam, ambitio-

ANNO
CHRISTI
1553.

nem, quos pietatis, caritatis integritatisque exempla esse oportebat, conspicerentur? Quas ob res expergiscimini, patres, vt cœpistis, expergiscimini: & quando nonnisi pro reformanda confirmandaque Christiana republica in hunc ipsum locum conuenistis, sic eam reformandam confirmandamque vobis proponite, vt iustitiam in primis virtutum reliquarum principem ac reginam, tum inseparabilem Christiano orbi vnitatem pacemque summis bonorum omnium votis ac studiis expetitam, dicente psalmographo, *Iustitia & pax osculatae sunt*, tandem aliquando restituatis. Neque enim seruari iustitia facile potest, nisi & iustitiæ vnitas, & vnitati concordia copuletur. Diligenter idcirco videndum est, patres amplissimi, vt eam Christiani retineant vnitatem, quam vniuersas multitudines, cunctos cœtus, omnes mortalium societates retinere cernimus. Nam si in primis quodcumque libuerit, vel regnum, vel ciuitatem, vel domum quamuis priuatam inspiciamus, nihil horum stare ac diu permanere posse absque ea, de qua dudum verba facere aggressi sumus, vnitatem, luce clarius apparebit. Ruat enim illud atque euertatur regnum necesse est, quod non vniformi regis ac eorum qui reguntur voluntate gubernatur: exoriantur ac inualescant in ea ciuitate ciuiles discordiæ, intestina bella, odia sempiterna, in qua reipublicæ curam gerentium in vnum sententiæ non conueniunt. Dilabatur breui ac dissoluatur res familiaris, quamuis magna & ampla, nisi in vnam paterfamilias domesticique voluntatem concurrant, id quod euangelii verba illa locupletissime testantur: *Omne regnum diuisum contra se, desolabitur: & omnis ciuitas vel domus diuisa contra se, non stabit*. Ipsas deinde hominum actiones, quarum aliæ bello ad rempublicam armis tuendam, aliæ pace, mercium ac ceterarum rerum humano vsui opportunarum commutatione alendam spectant, si nobis proponere ante oculos velimus, nec victoriam parari, nisi vexilla sequendi, seruandi ordines, ad tubæ signum sese instruendi, conferendi manum, pedem referendi, ceteraque id genus moliendi ac perferendi omnia, vna insit militibus imperatoribusque voluntas. Nec nauim vllam, nisi & gubernator & nauatæ inuicem consentiant, & a-

Psal. 84.

Math. 22.

lius alii in iudicio atque opera nequaquam aduersetur, ad certum vnquam peruenire portum comperiemus. Postremo, si nostrum hoc humanum contemplemur corpus, optimam prudentissimamque rerum artificem naturam, cum in eo fabricando complures ac diuersas partes ad varia studia & ministeria, vtpote oculos ad videndum, ad audiendum aures, pedes ad incedendum, formasset, vnam ceteris omnibus præfecisse, cuius citatu ac nutu cunctæ moueantur, seque ad agendum tolerandumve quidpiam in eius ipsius conforment voluntate, perspiciemus. Quæ cum ita sint, quonam pacto perpetuum Christi regnum vndique telis laceffitum vigere, æternam beatorum rempublicam diuersis factionibus dissipatam florere, domum Dei sanctissimam sibi dissidentem constare, cælestem angelorum militiam inter se digradientem eminere, salutarem apostolorum nauim, diuersis remigum & magistri conatibus agitatam, contineri, redemptoris nostri membra scissa, separata, discerpta, ab vnitæ distracta, stare ac permanere, vel minimo temporis spatio arbitrabitur? Summa igitur, amplissimi patres, vnitæ, summa voluntatum animorumque concordia est opus, cum præsertim ea nobis diuinis & præceptis & exemplis tantopere insinuetur. Omitto id quod inquit

Psal. 67. Propheta in psalmis: *Deus habitare facit vnanimes in domo.*

Exod. 12. Subticeo agnum Exodi in figura Christi occisum, atque in vna domo comedi iussum. Prætereo mandatum fuisse

Ios. 2. Raab, in qua ecclesia præformabatur, vt parentes, fratres, totamque familiam in domum suam colligeret ad se ipsam: transeo verba illa, nostra hac tempestate sapius repetita: *Vnum sumus ego & Pater, & erit vnus grex & vnus pastor.* Relinquo supplicium de iis diuinitus sumptum, qui sibi aduersus Aaron legitimum sacerdotem sacrificandi licentiam arrogauerant: omnia denique diuina præcepta atque exempla prætermitto. Quid enim eorum vllum adducam, cum nihil aliud sacrarum literarum contineant monumenta, quam vnum esse Deum, vnum Christum,

Matth. 16. vnam ecclesiam, vnam fidem, vnam cathedram super firmissimam petram Domini voce fundatam? Cumque id nos vel maxime, vt inquit Augustinus, ad vnitatem cohortari debeat, quod ex vno dumtaxat homine vniuersum

agro, animo tamen firmissimo. Respice vigilantissimum fenatum, respice cunctos hos patres, respice nostros principes, respice familiam tuam vniuersam. Vides impia tyrannorum pectora aduersus iustitiam armata, cernis improbos ac nefarios in leges iuraque insurgentes, spectas habere conuenticulum perditæ factionis adscindendam ac dirimendam tunicam tuam inconsutilem, vnitatemque ab ecclesia tua reiiciendam. Perspicias tuorum robore tot intestinis bellis perculso, nostrisque debilitatis ac pene confectis viribus, instaurantem se ad pugnam hostem, parantem se ad victimam nostri sanguinis. Tolle, vt cœpisti, secures, tolle gladios. Sit finis ac terminus bellorum, sit fas, reuiuiscente iustitia, conseruata vnitatem, dulcissimos optatæ pacis fructus colligere. Pacem a te Chrifte expetimus, pacem a te clementissime Deus efflagitamus. Da illam, Domine, diebus nostris, quia non est alius qui pugnet pro nobis, nisi tu Domine Deus noster. Aut si bella gerenda sunt, si acies instruendæ, si vulnera perferenda, si id nostrorum exposcunt vitiorum pœnæ, si nostra pianda sunt delicta sanguine aduersus Turcas nominis tui hostes, quod & sanctissimus vicarius ipse tuus & nos omni semper studio concupiui-
mus, bella geramus: pro tua fide, pro religione, pro aris ac focis dimicantes, pœnas nostrorum criminum luamus: tua effundamus causa sanguinem, quo tuo tandem vniuersus inferuiat orbis imperio, tuam cuncti religionem ac fidem asserant, agnoscant, profiteantur, vt suo quodammodo iure alacriter ac iucunde canere id possit ecclesia: In omnem terram propagatum est imperium eorum, & in fines orbis terræ religio eorum. Dixi.

Obitus Iulii secundi pontificis maximi.

Anno a natiuitate Domini 1513. indictione prima, die vero Lunæ vigesima sexta mensis Februarii, felicitis recordationis dominus Iulius papa secundus, sicut Altissimo placuit, Romæ apud sanctum Petrum in palatio apostolico ab hac luce migravit, & viam vniuersæ carnis ingressus est; & sic apostolica sedes vacauit, & fuerunt celebratæ exequiæ eius iuxta ritum & consuetudinem antiquitus obseruatam.

ANNO
 CHRISTI
 1513.

Die vero Veneris quarta mensis Martii supradicti anni 1513. reuerendissimi in Christo patres & domini, domini sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales in vnum pro electione summi pontificis facienda, post celebrationem Missæ Spiritus sancti in basilica principis apostolorum in altari sancti Andreæ, conclaue quod in palatio sancti Petri in capella superiori, capella Sixti vulgariter nuncupata, factum fuerat, intrauerunt, & quilibet eorum intrauit, & clausum fuit conclaue ad celebrandum canonicam legitimamque electionem Romani futuri pontificis iuxta canonicas sanctiones.

D E C R E T A E T A C T A
 CONCILII LATERANENSIS
 sub Leone papa X.

IN DEI OMNIPOTENTIS NOMINE.

Amen.

Sequuntur gesta eiusdem sacri Lateranensis Concilii, in Spiritu sancto legitime congregati, sub Leone X. pontifice maximo continuati & celebrati cum eisdem solennitatibus & ceremoniis & officialibus in principio dicti Concilii deputatis & ordinatis.

DIE autem Veneris vndecima supradicti mensis Martii, reuerendissimus in Christo pater & dominus, dominus Ioannes de Medicibus, sanctæ Mariæ in Dominica sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconus cardinalis, de Medicibus vulgariter nuncupatus, Romæ in conclaui supradicto, per reuerendissimos dominos cardinales, sancti Spiritus infusione afflante, nemine discrepante, nulloque contradicente, concorditer & vnanimiter & pure ad summi apostolatus apicem rite & legitime ac canonicè electus & assumptus extitit, nec non dominus Leo papa decimus nuncupatus, atque honorifice, vt decuit, de dicto palatio ad basilicam principis apostolorum de Vrbe ductus, inibique ad altare maius eiusdem cum cantico, Te Deum laudamus, cum maxima lætitia & solennitate positus & inthronizatus.

Die vero Sabbati decimanona supradicti mensis Martii, præfatus sanctissimus in Christo pater & dominus noster, dominus Leo diuina prouidentia papa decimus,

Concil. Tom. 34.

Ii ij

per reuerendissimos in Christo patres & dominos, dominos sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, diuino officio Missæ, solennitatibus in talibus fieri solitis in ecclesia sancti Petri peractis, ante porticum & introitum dictæ basilicæ, videlicet supra scalam marmoream, in qua constructum fuerat quoddam tabernaculum ornatum, siue solium eleuatum pro dicti domini Leonis papæ decimi coronatione agenda per reuerendissimum in Christo patrem & dominum, dominum Alexandrum sancti Eustachii diaconum cardinalem, de Farnesio vulgariter nuncupatum, in ceterorum dominorum cardinalium, patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum, prælatorum, clerique atque populi præsentia exitit honorifice atque solenniter, vt decuit, & summo pontifici congruit, triplici diademate & corona coronatus & inthronizatus, cum magno totius curiæ & Romani populi plausu & lætitia.

Anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo decimotertio, indictione prima, die vero Dominica, decima mensis Aprilis, fuerunt publicatæ & affixæ per Ioannem Dominicum de Fidelibus, sanctissimi domini nostri cursorem, quædam literæ prorogationis sextæ sessionis tenoris infra scripti.

Leo episcopus seruus seruorum Dei.

Ad sanctæ Romanæ vniuersalis ecclesiæ regimen, meritis quamquam imparibus, diuina dispositione vocati, inter omnia peragenda, quæ tantæ molis onus requirunt, illud in primis expetendum videtur, vt iis quæ ad omnipotentis Dei laudem, ecclesiæque præfatæ vnitatem & exaltationem, ac fidelium omnium profectum tendunt, omni conatu totisque viribus salubriter intendamus. Cum itaque felicitis recordationis Iulius papa secundus prædecessor noster, vt status ecclesiæ præfatæ in melius reformaretur, sacrum ac generale Lateranense Concilium de venerabilium fratrum nostrorum, tunc suorum ecclesiæ præfatæ cardinalium, de quorum numero tunc eramus, consilio & assensu conuocauerit & indixerit, illudque deinde celebrare inceperit, & in eo plures vsque ad quintam sessiones inclusiue tenuerit, sextamque

ANNO
CHRISTI
1513.

ANNO
CHRISTI
1553.

sessionem tertio Idus præsentis mensis faciendam indixerit, prout in literis seu schedulis dicti Iulii prædecessoris de super confectis plenius continetur : nos qui etiam tunc in minoribus constituti, Concilium præfatum celebrari summo opere cupiebamus, & domino Iulio prædecessore, sicut Domino placuit, rebus humanis exempto, illius successores effecti, non minus cordi tenemus dicti Concilii celebrationem vsque ad perfectionem causarum, propter quas indictum fuit, continuare & ad finem perducere, Conciliumque huiusmodi vsque ad illius debitum finem & complementum prosequi velle nuntiamus. Verum cum præfatus Iulius prædecessor, eodem Concilio approbante, negotium & discussionem declarationis, nullitatis & inualiditatis ac abrogationis assertæ pragmaticæ sanctionis, in partibus Gallicanis quodam abusu introductæ, apostolicæ sedi, ecclesiasticæque auctoritati, & sacris Canonibus derogantis, dictis fratribus & aliorum prælatorum congregationibus, relationemque discussorum in eodem Concilio faciendam commiserit, Gallicosque prælatos, capitula ecclesiarum & monasteriorum, parlamenta & laicos illis fauentes, cuiuscumque dignitatis, etiam regalis existentes, omnesque & singulos alios sua communiter vel diuisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus non pateret accessus, in certis locis tunc expressis, moneri & citari infra certum terminum præfigendum, ad comparendum coram Iulio prædecessore & Concilio præfatis, causasque dicendum, quare sanctio ipsa in concernentibus auctoritatem prædictam, & ecclesiasticæ libertatis violationem, nulla & inualida declarari & abrogari non debere decreuit : citatioque prædictorum Gallicorum capitulorum, parlamentorum & laicorum præfatorum, cum termino competenti ad comparendum eis assignato, duodecimo Kalendas Martii proxime præteriti executâ fuerit, diesque comparitionis citatorum & monitorum huiusmodi non nisi quartodecimo Kalendas Maii proxime futuri veniat, vt sic citati & moniti in dicta sexta sessione tenenda comparere, suasque rationes allegare possint : cumque etiam dicta die, tertio Idus præsentis mensis, solennis processio nostræ assumptionis ad ecclesiam Lateranensem iuxta

morem aliorum prædecessorum nostrorum fiet, difficillimumque esset eadem die sessionem & processionem huiusmodi celebrare, ac ex aliis iustis & rationabilibus causis nostrum & dictorum fratrum animos mouentibus, de consilio & assensu prædictis, sextam sessionem præfatam quinto Kalendas Maii proxime futuri, quæ erit die Mercurii vigesima septima præsentis mensis Aprilis, qua causæ huiusmodi cessabunt, ac citati & moniti præfati comparere, & eorum causæ & allegationes audiri, vel vera contumacia accusari poterunt, prorogamus, illamque ipsa die, quinto Kalendas mensis huiusmodi faciendam indicimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prorogationis & indictionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo decimotertio, quarto Idus Aprilis, pontificatus nostri anno primo.

P L A C E T.

Executio & publicatio superscriptarum literarum prorogationis, sequitur & est talis.

Die decima mensis Aprilis præsentis superscriptæ literæ affixæ & publicatæ fuerunt in valuis principis apostolorum de Vrbe, in valuis ecclesiæ sancti Ioannis Lateranensis, in valuis cancellariæ apostolicæ, ac in acie Campifloræ, vt moris est, per me Ioannem Dominicum de Fidelibus, cursorem.

Alia executio & publicatio earumdem literarum prorogationis, est talis.

Die vero vndecima mensis Aprilis, affixæ & publicatæ fuerunt in valuis basilicæ sancti Ioannis Lateranensis, dum ibidem gentium multitudo propter accessum sanctissimi domini nostri, domini Leonis papæ X. congregata erat, per Ioannem Dominicum de Fidelibus, cursorem.

Die vero Lunæ vndecima supradicti mensis Aprilis, post diuinum officium in basilica sancti Petri principis apostolorum peractum, ante horam prandii, sanctissimus

ANNO
CHRISTI
1553.

in Christo pater & dominus noster, dominus Leo diuina prouidentia papa decimus diademate pontificali coronatus solenniter cum maximis mirificisque triumphis, honestate, reuerentia & honore decentibus, per reuerendissimos in Christo patres & dominos, dominos sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, patriarchas, archiepiscopos, episcopos, abbates, cum albis mitris atque pluuiialibus ornatos, nec non perplures illustres duces & barones, nobilesque Romanos, atque ceterarum nationum homines, de dicta basilica sancti Petri ad basilicam sancti Ioannis Lateranensis, pro nonnullis ceremoniis ibidem faciendis, laudabiliter associatus exitit.

S E S S I O VI.

& prima tempore sanctissimi domini nostri, domini Leonis papæ decimi.

IN nomine Domini nostri Iesu Christi. Amen. Anno a natiuitate eiusdem millesimo quingentesimo decimotertio, indictione prima, die vero Mercurii vigesima septima mensis Aprilis, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri, domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno primo, sacra & vniuersali Synodo in basilica Lateranensi congregata, fuit celebrata sexta sessio, præsidente præfato sanctissimo domino nostro. Et fuerunt præsentibus infra scripti reuerendissimi domini cardinales, patriarchæ & archiepiscopi, ac reuerendi patres domini episcopi, abbates & oratores principum, illustres domini & alii quamplures doctores & magistri & equites ac nobiles, in primis reuerendissimi domini

Episcopi cardinales.

Reuerendissimus dominus Raphael Ostiensis.
Reuerendissimus dominus Dominicus Portuensis.
Reuerendissimus dominus Iacobus Albanensis.
Reuerendissimus dominus Marcus Prænestinus.
Reuerendissimus dominus Franciscus Sabinensis.

Presbyteri cardinales.

Reuerendissimus dominus Thomas tituli sancti Martini in montibus, Strigoniensis.
Reuerendissimus dominus Franciscus tituli sanctorum Ioannis & Pauli.